

Handläggare
Daniel Svensson
Telefon: 0850827074

Till
Fastighetsnämnden
2022-12-06

Martin Hafström
Telefon: 0850831141

Kulturnämnden
2022-12-06

Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket, del av Spelbomskan 16

Reviderat utredningsbeslut

Fastighetskontorets förslag till beslut

1. Fastighetsnämnden godkänner projektdirektivet.
2. Fastighetsnämnden ger fastighetskontoret i uppdrag att utreda förutsättningarna för projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket, del av Spelbomskan 16, som underlag till ett kommande inriktningsbeslut, med en bedömd reviderad utredningsutgift upp till totalt 7 mnkr.
3. Fastighetsnämnden föreslår att kommunstyrelsens ekonomiutskott godkänner förslag till utredning.
4. Fastighetsnämnden förklarar ärendet för omedelbart justerat.

Kulturförvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden godkänner projektdirektivet för projekt Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket, del av Spelbomskan 16.
2. Kulturnämnden ger kulturförvaltningen i uppdrag att av fastighetsnämnden beställa framtagande av handlingar för projekt Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket, del av Spelbomskan 16, som underlag till ett kommande inriktningsbeslut, med en bedömd reviderad utredningsutgift upp till totalt 7 mnkr.
3. Kulturnämnden förklarar ärendet för omedelbart justerat.

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

Sammanfattning

Fastigheten Spelbomskan 16 består av Stadsbiblioteket och de intilliggande basarerna utmed Sveavägen. Stockholms

Stadsbibliotek invigdes 1928 och ansågs då vara ett mycket modernt bibliotek.

Under arbetena i pågående projekt (KS2019/1120) har det konstaterats att huset är i behov av en större teknisk upprustning, annars föreligger risk att delar av fastigheten måste göras strömlös.

I projektet utreds Stadsbibliotekets tekniska installationer, tak, fasad, fönster samt utemiljö, för vilket programhandling har tagits fram. Ytterligare utredningar för kanalisation för el, takavvattning, ny trädart, fasadkulör samt en del förstörande prover av inbyggda värmestammar behöver göras inför inriktningsbeslut.

En stor del av projektet är även att utreda verksamhetsanpassningar för att tillgodose verksamhetens behov. Särskilt angeläget är en utökning och en anpassning av ytor för den prioriterade målgruppen barn och ungdomar. Den nuvarande barn- och ungdomsavdelningen är för liten och inte anpassad för den diversifierade målgruppen 0-18-åringar.

Utredningar och underlag för kommande inriktningsbeslut bedöms till totalt 7 mnkr, varav 4 mnkr beslutats om tidigare.

Ärendet

Bakgrund

Fastigheten Spelbomskan 16 består av Stadsbiblioteket och de intilliggande basarerna utmed Sveavägen. Stadsbibliotekets yta uppgår till totalt 7 472 kvm, varav 2 500 kvm är publik yta.

Stockholms stadsbibliotek, som ritades av Gunnar Asplund, invigdes den 30 mars 1928 och ansågs då vara ett mycket modernt bibliotek.

Frågan om Stadsbibliotekets framtid har varit aktuell under en lång följd av år. Under 2000-talets första decennium drevs det så kallade Delphinium-projektet som bland annat med en stor internationell arkitekttävling syftade till att modernisera Stadsbiblioteket med en större tillbyggnad i anslutning till Asplundhuset. Projektet genomfördes aldrig av kostnadsskäl.

I april 2013 gav fastighetsnämnden fastighetskontoret respektive kulturförvaltningen i uppdrag att utreda om utveckling och upprustning av Stadsbibliotek. I anslutning till detta togs ett

verksamhetsprogram fram, och konsulter i form av arkitekter upphandlades.

I februari 2016 fattade kommunfullmäktige inriktningsbeslut om ombyggnad, renovering och utveckling av Stadsbiblioteket. Under april 2017 beslutade kommunfullmäktige att även ett renoveringsalternativ skulle utredas. Detta arbete genomfördes därefter i samverkan mellan kulturförvaltningen och fastighetskontoret under perioden hösten 2017 till våren 2018, men kom aldrig att formellt behandlas inom stadens politiska organisation.

Underhållet av Stadsbiblioteket och basarerna har länge varit eftersatt. I syfte att säkerställa fastighetens drift togs ett genomförandebeslut i kommunfullmäktige 2019 (2019-12-16 KS2019/1120) om att under en femårsperiod åtgärda det eftersatta och en del av det löpande underhållet, till en total investeringsutgift om 260 mnkr. Beslutet omfattade underhåll i Stadsbiblioteket inklusive basarerna utmed Sveavägen. Underhållsarbetet påbörjades hösten 2020 och beräknas vara färdigt under vintern 2024.

Under projekteringen 2020 till 2021 har fastighetens skick undersökts ytterligare genom bland annat praktiska mätningar och undersökningar på plats. Det konstaterades då att skicket på Stadsbiblioteket är sämre än vad som tidigare bedömts, vilket är anledningen till denna tekniska upprustning. De tekniska installationerna i Stadsbiblioteket bedöms ha en kvarstående livslängd på högst fyra år.

Sedan år 2017 är fastigheten klassad som ett byggnadsminne.

Verksamhetsmässigt står Stadsbiblioteket idag för drygt 25 procent av avdelningen Stockholm Stadsbiblioteks totala verksamhet, mätt i besök och lån, och de övriga 38 biblioteken står för resterande 75 procent. År 2019 genomfördes cirka 540 000 utlån och 500 000 återlämningar. Byggnaden besöktes av cirka 1 100 skolklasser och förskolegrupper. Därutöver genomfördes 800 programpunkter för barn och 450 programpunkter för vuxna. I sammanhanget bör tilläggas att byggnaden i sig även utgör ett av stadens mest attraktiva besöksmål för turister.

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

Tidigare beslut

Ett utredningsbeslut för projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket, del av Spelbomskan 16 togs i fastighetsnämnden respektive kulturnämnden den 29 mars

2022. Bedömningen var vid denna tidpunkt att projektets utredningsutgift uppgick till 4 mnkr och totalutgiften bedömdes till under 300 mnkr.

I samband med utredningen har det framkommit att den bedömda investeringsutgiften för projektet överstiger 300 mnkr.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av fastighetskontoret i samråd med kulturförvaltningen. Samråd har skett med stadsledningskontoret 2022-11-10.

Beskrivning av projektet

I det utredningsarbete som gjorts sedan utredningsbeslut togs för projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket har programhandlingar tagits fram. I programhandlingar har husets tekniska installationer, tak, fasad, fönster och utemiljö utretts. Verksamhetens behov har också utretts, samt att programhandling har tagits fram för detta.

Om elsystemet inte byts ut föreligger risk att delar av fastigheten behöver göras strömlös, då det kan finnas risk för bland annat brand och personskada.

Gällande spill-, dag- och tappvattensystem finns ingen risk för personskada, men då den tekniska livslängden sedan länge är uppnådd föreligger risk för skador på byggnaden och därmed verksamheten.

Värmesystemets tekniska livslängd är också uppnådd. För stora delar av husets tak, fasad och fönster är den tekniska livslängden uppnådd och behöver utredas.

Kyla för ett bättre inomhusklimat behöver utredas.

Utemiljön kring Stadsbiblioteket upplevs idag som otrygg, och åtgärder för att utemiljön ska upplevas som trygg behöver utredas.

Verksamhetens behov

Verksamheten har ett behov av att i högre grad anpassa de publika ytorna för dagens biblioteksservice. Särskilt angeläget är en utökning och en anpassning av ytor för den prioriterade målgruppen barn och ungdomar. Den nuvarande barn- och ungdomsavdelningen är för liten och är inte anpassad för den diversifierade målgruppen 0-18-åringar.

I det programarbete som gjorts flyttas boksorlingsmaskinen till källarplan, vilket möjliggör publik verksamhet (barn och ungdomsavdelning) där sorteringsmaskinen finns nu. I utrymmet kommer det finnas möjlighet till scen, lek, multirum för pyssel, och film. Ny informationsdisk planeras för att öka tryggheten i Barnens bibliotek.

I programarbetet byter även caféverksamheten plats till cityfoajén, vilket skapar bättre flöden samt möjliggör för en blackbox, ett rum med mörkläggningmöjligheter med modern teknik.

En yta för Speakers corner utreds, där författare och andra aktörer kan hålla föreläsningar, debatter och föredrag.

I programarbetet skapas även fler WC och RWC i entréplan samt ytor för barnvagnar. Ny scenlösning för att erbjuda en mobil lösning åt verksamheten efter deras behov gällande antal personer utreds. Nya informationsdiskar för personalen ska ha bättre siktlinjer och arbetsmiljö, vilket skapar ett tryggare bibliotek.

På plan 6 utreds de administrativa ytorna för ett mer flexibelt kontor med ett bättre lokalutnyttjande, där även förvaltningens övriga medarbetare kan erbjudas en tillfällig arbetsplats.

I programarbetet tillskapas över 400 kvm publik yta.

Även skicket på Asplunds originalmöbler behöver utredas.

Nätverk samt sorteringsverk har nått sin tekniska livslängd och behöver åtgärdas för att inte orsaka driftstopp.

Sammanfattning

Efter att utredningar gjorts och programhandling tagits fram har projektets omfattning för att uppfylla verksamhetens behov visat sig vara mer omfattande än vad som tidigare bedömts. Bedömningen är att den totala utgiften för projektet uppgår till över 300 mnkr.

Då detta projekt planeras vara färdigt (2028) firar Stadsbibliotekets 100 år.

Lokalytor

Stadsbiblioteket består av totalt 7 472 kvm varav 2 500 kvm är publik yta idag. Efter projektets genomförande förväntas ca 2 900 kvm vara publik yta.

Evakuering

Verksamhetens evakueringsbehov under genomförandetiden för projektet och finansiering av eventuell sådan kommer att behöva utredas.

Mål och syfte

Syftet med projektet är:

- Att minska risken för skador på egendom och person, samt att förebygga risken för störningar i verksamheten.
- Att se över vilka åtgärder som kan göras för att öka den upplevda tryggheten för utemiljön kring Stadsbiblioteket, då den idag kan upplevas som otrygg.
- Att utreda byggnadens förutsättningar för anpassningar av de publika ytorna så att de uppfyller behovet hos dagens stockholmare. Särskilt angeläget är att utreda möjligheten till en utökning och en anpassning av barnverksamhetens publika ytor.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla det övergripande målet i fastighetskontorets vårdprogram för Stadsbiblioteket om att *Bevara, vårda och förvalta huvudbyggnad, terrass, basarbyggnader och park med stor hänsyn till det kulturhistoriska värdet samt att bedriva en effektiv och långsiktig förvaltning*. Detta görs genom att säkerställa en lång kvarvarande teknisk livslängd, med bevarande av fastighetens och stadens kulturhistoriska värden för framtida generationer.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla Stockholms stads biblioteksplans 2022-2025 skrivningar om ett nodbibliotek i varje stadsdelsområde där ”... *biblioteksrum och verksamhet formas efter behoven i ett större närområde än det allra mest lokala. Detta görs genom att rusta och utveckla större bibliotek som redan idag har ett stort upptagningsområde...*”. Detta görs genom de verksamhetsanpassningar som planeras samt den tekniska upprustningen av huset.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla finansborgarrådets förslag till inriktningsmål *ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden* och förslag till verksamhetsmål *alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid* genom att Stadsbiblioteket anpassas med en större och mer diversifierad

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

avdelning för barn och ungdom, samt att tillgängligheten kring och i byggnaden ökas. Detta går även i linje med Stockholm stads vision 2040 om *En mångsidig storstad för alla*.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla finansborgarrådets förslag till inriktningsmål om *Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla* och förslag till verksamhetsmål *medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb* genom att Stadsbibliotekets ytor anpassas efter verksamhetens behov.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla finansborgarrådets förslag till inriktningsmål *Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla* och förslag till verksamhetsmål *Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser* genom att möjliggöra ökad aktivitet utomhus och förbättrad utvändigt belysning.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla Stockholm stads Vision 2040 *Hållbart växande och dynamisk* genom att erbjuda ett brett kulturutbud som skapar liv och rörelse och ökar tryggheten kring Stadsbibliotekets utemiljö så att man på ett hållbart sätt vistas och rör sig till och från stadsbiblioteket.

Projektets genomförande bidrar till finansborgarrådets förslag till inriktningsmål om *ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning* och förslag till verksamhetsmål *Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer* genom sanering av asbest och markföroreningar.

Tidplan

En första preliminär tidplan ger:

Inriktningsbeslut	Q2 2023
Genomförandebeslut	Q2 2024
Produktion	2025 - 2027

Tillträde kulturnämnden Q2 2027

Biblioteket öppnar för allmänheten Q4 2027

Stadsbibliotekets 100-års jubileum 30 mars 2028

Ekonomi

För utredningsarbete fram till inriktningsbeslut bedöms investeringsutgiften uppgå till 7 mnkr varav 4 mnkr beslutats om tidigare. Detta kommer att finansieras inom fastighetsnämndens långsiktiga investeringsplan för 2022 och 2023.

Sedan utredningsbeslut för projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling togs i fastighetsnämnden respektive kulturnämnden den 29 mars 2022, har utredningar gjorts för husets tekniska installationer, tak, fasad, fönster, utemiljö samt för verksamhetens behov. Programhandlingar har tagits fram för de utredningar som gjorts. Ytterligare utredningar för kanalisation för el, takavvattning, ny trädart, fasadkulör samt en del förstörande prover av inbyggda värmestammar behöver göras inför inriktningsbeslut.

Fastighetskontoret och kulturförvaltningen ser över prioriteringar inom projektet.

Fastighetskontoret har bedömt att den totala utgiften för projektet uppgår till över 300 mnkr. I enlighet med stadens regelverk för stora investeringar behöver utredningsbeslutet godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Påverkan på andra nämnders och styrelser ekonomi

Projektet kommer att medföra en ökad hyreskostnad för kulturnämnden. Hyressättningen utgår ifrån självkostnadshyra med fastighetskontoret som hyresvärd och kulturförvaltningen som hyresgäst.

Möjligheter och risker

Möjligheter

- Byte av värmeledningarna med tillhörande isolering minskar energianvändningen.
- Ett byte av radiatorer/konvektorer kommer att förbättra inomhusklimatet.
- Utbyte av elanläggningen samt armaturer ger en bättre arbetsmiljö samt en årlig energibesparing.
- Trygghetsåtgärder leder till att utemiljön runt Stadsbiblioteket upplevs som en trygg och inbjudande plats att vistas på.
- En byggnad som är bättre anpassad till de behov som dagens stockholmare har.
- Tillskapa ytterligare yta för barn och ungdomar genom att omvandla administrativ yta till publik yta.

Risker

De projektrisker som har identifierats är:

- Bygglovsprocessen som kräver mycket resurser av projektet, samt att det är långa handläggningstider. Det blir särskilt långa

handläggningstider för beslut om bygglov eftersom beslut inte tas på delegation av handläggare utan beslutas av stadsbyggnadsnämnden. Detta påverkar projektets ekonomi och tidplan.

- Tillståndsprocessen hos Länsstyrelsen. Stora delar av Stadsbiblioteket är skyddat, både interiört och exteriört, inom byggnadsminnet, vilket gör att tillstånd från Länsstyrelsen krävs. Länsstyrelsen har långa handläggningstider samt resurskrävande hantering, vilket påverkar projektets ekonomi och tidplan.
- Ökade kostnader och svårigheter att hålla tidplan på grund av byggnadens förutsättningar.
- Överprövning av entreprenadupphandling.
- Eventuella evakueringskostnader och förlorade hyresintäkter.
- Hantering av radon vid håltagning i bottenplatta.

Genomlysning av risker för projektet, och vilka åtgärder som kommer att tas, sker löpande under utrednings- och projekteringsfaserna. En del av utredningsmedlen kommer att användas för att identifiera risker och om möjligt eliminera dem.

Antikvariska aspekter

Huset har ett högt kulturhistoriskt värde och är blåklassat ("synnerligen höga kulturhistoriska värden") enligt Stadsmuseets klassificeringskarta. Fastigheten är sedan 2017 förklarad som byggnadsminne av Länsstyrelsen. Detta kräver ett extra hänsynstagande i planering, i projektering samt i budgeteringen av projektet.

Barnrättsperspektivet

Stockholm är en stad för alla och hänsyn ska därför även tas till barns lika värde och icke-diskriminering. Utgångspunkten är FN:s barnkonvention, som också är svensk lag. Barnperspektivet ska omhändertas så att barn känner sig välkomna och kan orientera sig och röra sig säkert. Projektet berör barn i närområdet och i staden i stort. Barns rätt till lika behandling och skydd mot diskriminering beaktas i projektet. Barnens stora betydelse och plats i biblioteket är fast förankrad i såväl verksamheten som i arkitekturen med byggnadens klassiska barnavdelning på entréplan. Att säkerställa denna miljö för dagens och framtidens barn är mot den bakgrunden för verksamheten särskilt angeläget.

Tillgänglighet

Ytor inom projektet som är tillgängliga för besökare ska följa Stockholms stads handbok för tillgänglighet. Funktionshinderperspektivet beaktas så att tillgänglighet och delaktighet

tillgodoses. För att säkerställa detta kommer inom ramen för projektet samråd med kulturförvaltningens funktionshinderråd att genomföras.

Jämställdhet och jämlikhet

Det är ett väl känt faktum att könsfördelningen vad gäller såväl läsning som lån på bibliotek är ojämn sett till kön. Fler kvinnor än män köper och läser böcker och lånar på bibliotek. Sett till den totala verksamheten är bilden emellertid annorlunda. Män använder rent generellt bibliotek på ett delvis annat sätt – här är läsning av tidningar och tidskrifter och användning av publika datorer mer frekvent än bland kvinnor. Dessa mer generella beteenden bedöms inte påverkas nämnvärt av projektet. Däremot säkerställer projektet att både mäns och kvinnors behov av bibliotekstjänster över tid fortsatt kan tillgodoses.

Förvaltningarnas analys

Förvaltningarna bedömer att det är viktigt att utreda förutsättningarna för Stadsbibliotekets tekniska delar för att säkerställa byggnadens driftsäkerhet och att myndighetskrav uppfylls.

Förvaltningarna bedömer att verksamhetsutveckling av Stadsbibliotekets lokaler är nödvändigt för att för att tillgodose besökarnas behov, särskilt att utreda och skapa publika ytor för barnverksamheten.

Slut

Bilagor

1. Projektdirektiv

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Maria Christina,Jansén	2022-11-25
Anders Göran,Kindberg	2022-11-24